

Drammens Tidende
23/10-1929

„Gubben i Mjøndals-fjellene“

Ellef Dammyr avgitt ved døden.

Ellef Dammyr.

Gamle Ellef Dammyr, en velkjent skogens mann på plassen Dammyr på Nedre Eiker, er avgitt ved døden, vel 80 år gammel. Ingeniør Hans Jensen skrev i den siste av Turistforeningens årbøker en meget interessant artikkel om gamle Ellef. Vi har fått anledning til å hitsette følgende utdrag:

Ellef var født på plassen Dammyr for over 80 år siden. Det var far hans som hadde ryddet stedet. Han het også Ellef, og da han var fra Telemarken og brøt litt på målet, fikk han tilnavnet «vestmann», et appendix, som også henger igjen på sønnen.

Gamle-Ellef var en høstidag for vel 100 år siden kommet vandrende med slul på nakken fra sitt hjemsted fremover til Kongeberg for å søke arbeide som treskemann. Her traff han en Mjøndalsbonde, som han blev med hjem og tok arbeide hos om vinteren. Av denne husbonden sin fikk han også noe arbeide med skogshugst oppe under Kyrfjell. Og her oppe i bratte villmarken fikk han så hug til å slå sig ned, og tok byssel for sig og sine barn og brøt og ryddet i bakkene, inntil en vakker dag godset lå der og lyst i skogen. I førstevingen var riktignok bollen ikke så rar og en slags hytte under en busket gran gjorde tjeneften. Her kom Gamle-Ellefs første datter til verden og «derfor vart hu tulluts, som han selv uttrykte sig. Det fortelles, at han — som rimelig var i de omgivelser — skal ha hatt et inngående kjennskap til alle skogens mystiske vesener og en urokkelig tro på hulder og troll. En jeger,

som engang ytret noen tvil, fikk som svar: «En får tru å'n vil, jeg har sett for mys te into å tru det».

Denne respekt for de overnaturlige vesener er gått i arv til sønnen, som gjennom et nu over 80-årig samliv med sine paboer her oppe i fjellene og skogene har innforlivet sig så i deres vesen og så ofte støtt på bevis for deres nærvær, at man heller ikke burde forsøke å rokke ved hans bestemte mening på dette gebet. I sammenheng med dette karaktertrekk hos Ellef var det rimelig at han var en mester i å tyde alle slags varler om væv og vind, og han var velkjent som spåmann. Han kunde sine aspekter og alle de forskjellige merkedager i året og morsomt var det mangen gang å høre ham på grunnlag herav forme sine meninger. Folk som lever slik i intim kontakt med naturen, får også en merkelig evne til å lese i dennes innholdsrike bok. Hvis blader er så altfor tillukkede for de fleste nutidsmennesker. Etter dyrs og fuglers optreden utledet han sine slutninger, og hadde f. eks. ekornet om høsten satt konglen i en barksprekk høit oppe på trestammen, var han sikker på stormen-til vinteren. Også astrologien stod hos Ellef høit i kurs. Etter studium av «vintergata», kunde han således en høstidag rolig se sneen legge sig på noe avling han ennu hadde ute, «ti de ska' komma og gå 7 sneer inna han bier».

Med sine temmelig urokkelige meninger hadde Ellef nok jellighetsvis kunnet blitt usams med enkelte av sine medmennesker. Engang gjaldt det rettigheten til et jordstykke, som også en annen var innehaver til. Konkurrenten

sådde om høsten rug på stedet, og om våren sådde Ellef hvete utovar det samme stykket. Ut på sommeren begynte så Ellef å melde ned den ennu grønne, men noe blandede åker, og på spørsmål om, hvordan han kunde finne på det, gav han til svar: «Ti der er kommen kilnte blandt hvedens. Når han ikke sjelden brukte å citere skriftens ord, så var det vel fra sitt studium av disse kilder at han hentet sin originale ide med så ofte å begynne sine setninger med «ti —».

I sitt ektekap har Ellef hatt 12 barn, hvorav 11 lever og er oppvokst under hans strenge regimenter. De fleste har bosatt sig ikke så langt fra fedrenegodset, og 3—4 av dem har endog optatt ensboerlivet i villakogen. Således har en av sønnene, Andreas, slått sig ned i en liten hytte langt inn på åsene ved Øvre Fisketjenn, hvor han i noen år har ernært sig bl. a. ved å lage treskjeer og trauber. Han er sært viden bekjent for avholdelsen av sine «traurens», en årlig institusjon for de omliggende bygder. Hver påske arrangerer han skirenn der langt inne på fjellet med trauber som premier, og merkelig nok har tilstelningen fått stadig større tilslutning, så deltagere og tilskuere kommer langveisfra for å delta i moroen.

For Ellef og den store familien hans har det naturligvis ikke vært sprekkt med utkommet, der langt til skog, men en gjentemført skouomi har allikevel greitt det. De har i sommertiden hatt noen kuer fra bygden, og selv har de i mange år også drevet med gjeiter, inntil denne næringsvet blev ødelagt for dem for noen år siden ved at hundene blev for lele til å gjøre jakt på dyrene. Om vinteren har det vanket noe skogsarbeide og ennu så sent som ifjor høst hadde Ellef med sine 80 år påtatt sig en hugst. Fisking har vært Ellefs pasjon, men denne fangst har neppe i noe stort mon bidratt til å mette de mange munnar. Under denne fiskingen har han av og til, efter hvad han forteller, hatt litt ugagn av de underjordiske, men menneskene bryrde han sig mindre om. Da en mann kom på ham ved et tjern og spurte om han ikke visste, at det var fredlyst der, svarte Ellef ganske rolig: «Joda, ti hvis je får en fisk som det står efredlyst på, så kaster jeg uti igjen».

Det sier sig selv, at Ellef kjente hver flekk omkring i skogene der og alltid var vel orientert. Om sommeren når besteledere fra bygdene rundt om hadde streift kanskje i dagevis over de store vidder mellom Eiker, Skoger og Sande uten resultat, så var det ofte den siste utvei å gjøre turen inn til Dammyr. Der har de gjerne fått beskjed: «De' går en blakk gamp boll hallen nea Anne-Marigrøta på Hålafjells».

Selv hadde Ellef også holdt best og da gjerne en liten trivelig fjording. Denne hesten var alltid gubbens stolthet og familiens kjeledegge, og Ellef viste med flid å fremheve hvor godlynt den var.

Når gamle Ellef nu skal gjøre den siste reis nedover bakkene til bygden, så bli det likesom når trollet flytter ut av berget sitt, som når han drar bort fra sitt rike, han, som i manns minne har sittet der som en småkon-

ge over Kyrfjell og alle de andre slottene omkring. En slik en skogens ekte sønn burde høsten få lov å hvile i de omgivelser, hvor han høit så uadskillelig hjemme. Denne jord var blitt ham hellig, vigelet som den var av et langt livs strev og slit med den.

Han sognet — om noen gjorde det — til Sirikirke.